

METROPOLITNÍ OZVUČNÁ DESKA 4.1
17. 4. 2015

Kulaté stoly – ZÁPIS

Stůl č. 1 – Novelizace Pražských stavebních předpisů

U stolu číslo 1. proběhla diskuze o novelizaci Pražských stavebních předpisů (PSP). Diskuze byla strukturována dle témat, připravených týmem zpracovatelů, kteří se diskuze aktivně zúčastnili. Pravděpodobně z důvodu složitosti problematiky spíše zdůvodňovali otevřená témata v rámci novelizace.

Pavel Křeček novelizaci přivítal a podpořil snahu o vytvoření vnitřního řádu dokumentu, který tím bude mít větší šanci ke schválení. V rámci diskuze také upozornil, že novelizace předpisů respektuje existující systém povolování staveb, který by však mohl být změněn a zjednodušen. Samotné předpisy vnímá jako vzorové pro celou republiku. S touto myšlenkou nesouhlasil Michal Kohout, podle kterého je Praha v rámci republiky nesrovnatelné město, které mělo vždy své vlastní předpisy, respektive stavební řád, podotknul však, že se podle něj ostatní města občas řídila.

David Tichý, člen týmu zpracovatelů doplnil, že předpisy vznikaly na základě platného zákona jako prováděcí předpis, tento rámeček nemohou překročit. Při zpracování však vzniká seznam doporučení pro úpravu stavebního zákona.

Josef Pleskot upozornil, že se ke změně PSP přistoupilo z toho důvodu, aby se nastavily regulativy, které umožní překonávat protichůdné zásady, které ve stavebním právu a předpisech panují. Připomínkoval preambuli, kterou doporučil z dokumentu úplně vyjmout.

David Tichý dodal, že ani v týmu zpracovatelů není na preambuli jednotný názor, a podotknul, že celý dokument nemá definitivní podobu a čeká jej několik kol připomínkování. Během diskuze dále vysvětloval, že PSP jsou prováděcím předpisem a některým požadavkům na doplnění nelze vyhovět, protože mají proklamativní charakter.

Pavel Křeček zdůraznil, že je třeba nalézt správnou míru, kdy předpis přispěje ke zvýšení kvality bydlení i vytvoří právní rámeček.

Diskuze se dotkla složitějšího tématu energetické soběstačnosti. V týmu se hledají možnosti, jak dostat do dokumentu obnovitelné zdroje tepla, s tím souvisí i charakter území – například bloková zástavba díky navazujícím fasádám může významně snížit tepelné ztráty domů. Specifickým tématem bylo, zda v předpisech jít do konkrétních podrobností a na určitá zvýhodnění pro domy, ve kterých žadatel o povolení /prokáže/doloží, že v domě budou zaparkována auta s alternativním pohonem. Takové předpisy mohou uživatelé snadno obcházet. Pavel Křeček zde otevřel otázku, zda by environmentální témata neměla být řešena v rámci strategického plánu.

Dalším bodem v diskuzi byl návrh nového systému výpočtu požadavku na parkovací místa. Nové předpisy přicházejí s výpočtem dle M2 hrubé podlažní plochy, tedy parametrem, který je daný již územním plánem, a plocha se dá velmi přesně – na rozdíl od počtu uživatelů – spočítat. Michal Kohout označil za problematický požadavek na kompenzování redukci parkovacích míst ve městě. Tím dojde k propojování soukromého a veřejného majetku, a to by nemělo být součástí stavebních předpisů. Město by mělo mít možnost svobodně se rozhodnout pro redukci parkovacích míst. Jan Slanina dodal, že takový požadavek sice říká, co by se mělo dít, ale neříká jak.

Petra Kolínská se zamýšlela, zda nemůžeme vytvořit sofistikovanější systém parkování ve městě, kde by se mohlo počítat i s využitím volných parkovacích ploch v sousedních

domech. David Tichý argumentoval, že takový požadavek nemůže v předpisech být, protože je procesního charakteru, který nemohou předpisy ovlivnit.

Petr Štěpánek upozornil, že při kritice předpisů si lidé neuvědomují různorodost Prahy, kde obecné předpisy musí řešit vše od Starého Města po sídliště, a ani ta se při revitalizacích neřídila jednotnými pravidly, ale individuálními zastavovacími plány. To však neznamená, že bychom měli být benevolentní. Současné městské čtvrtě vnímané jako nejkvalitnější vznikaly za nejpřísnější regulace.

Diskuze se dále dostala k regulačním plánům. Diskutující je vnímali jako velmi důležité nástroje rozvoje území. V rámci Prahy však momentálně vznikl pouze jeden regulační plán, který ještě není pořádně projednán. Z toho vyplývá, že s tvorbou regulací nemáme zkušenosti a jsou výzvou pro budoucí rozvoj města.

Zapsal: Martin Stára

Sebevědomý, objektivní a aktivní. Takový by měl být podle řečníků Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, o jehož budoucím směřování se diskutovalo u druhého stolu znovuobnovené Metropolitní ozvučné desky. Nad přínosem transformace bývalého Útvaru rozvoje hl. m. Prahy v IPR Praha panoval mezi řečníky zřejmý konsenzus, stejně tak jako o nutnosti expertní instituce, která disponuje velkým balíkem dat a značnou institucionální podporou pro analýzu a plánování města. Diskuze tak směřovala spíše k otázkám, jak se dostat od analýz ke konkrétním politikám, jak navázat strategické dokumenty na rozpočet města nebo kam by měly sahat pravomoci této příspěvkové organizace.

Strategické plánování: od analýz k vizím

Debatu o směřování IPR Praha odstartovala náměstkyně primátorky hl. m. Prahy pro oblasti financí a rozpočtu profesorka Eva Kislingerová. Institut podle ní produkuje řadu materiálů, které by měly být základem pro strategické rozhodování města, jeho práce ale často začínají a končí u analýzy. Nutné jsou vize, které by mohlo město využít, především aktualizace Strategického plánu hl. m. Prahy. Institut by měl zdůvodnit změny, které chce vykonat. O nich je třeba komunikovat s politickou reprezentací a shodnout se na nich (Sýkora). Problém je v tom, že strategický plán je mezioborový a naše politická reprezentace je sestavena oborově a ještě navíc podle politické příslušnosti. Největší debata tak bude mezi krátkodobým a střednědobým cílem, dlouhodobý je totiž jakýmsi ideálem, na kterém se všichni shodneme (Hlaváček).

V současné době byla dokončena analýza strategického plánu, ze které bylo vydefinováno 28 politik, které odrážejí priority města (Štěpánek). Ačkoliv vznikl poměrně unikátním způsobem, zapojením řady odborníků, stále je tu potřeba o něm ještě více diskutovat a komunikovat s co nejširší veřejností (Štěpánek). Důležitější než samotný plán, je totiž proces, jakým vzniká a jak se uplatní (Maier).

Za problematické lze určit i jisté odtržení rozpočtu od strategického plánování, které je častým jevem po celém světě (Gebrian). Je proto třeba strategický plán více integrovat s rozpočtem města (Kislingerová). Už sama skutečnost, že se náměstkyně primátorky pro finance zajímá o strategické plánování je ale v Praze malá revoluce (Maier).

Je ovšem diskutabilní, zda IPR tvoří pouze analýzy bez širšího napojení na exekutivu. Návrhy investičních záměrů, které obsahuje akční plán Koncepce pražských břehů, například nabízejí krátko-, středně- i dlouhodobé kroky, které hlavní město může ihned aplikovat. Stejně tak Strategie rozvoje veřejného prostoru nabízí jako konkrétní opatření vznik nové kapitoly v rozpočtu hl. m. Prahy, která by řešila rozvoj veřejných prostranství, jak doporučuje Strategie rozvoje veřejného prostoru (Pavla Melková).

Komunikace versus PR

Z debaty vyplývá, že jednosměrnou komunikací, tedy tu směrem k občanům, IPR Praha umí. Nedávno navíc došlo k „otevření“ dat, což umožní stavět kvalitní aplikace pro občany, kvalitativní posun k lepšímu je znát i v aktuálních Územně analytických podkladech hl. m. Prahy (Klápště). V oboustranné komunikaci má však institut rezervy. Ačkoliv má širokou základnu pro zajišťování informací, v získávání měkkých informací o prioritách občanů by mohl být lepší (Maier). Zároveň by se měl přesunout od hotových věcí, které komunikuje navenek, k navázání vztahu mezi „komunikátory“ a facilitátory, k posílení permanentní spolupráce založené na mezioborových týmech (Klápště). Komunikace IPR s veřejností je totiž v současnosti často vnímána jen jako PR, což je málo (Zuzana Drhová). IPR by měl budovat zájem občanů o participaci tím, že jim bude dodávat potřebné informace. Za tím

účelem by měl využívat širokou škálu prezentačních aktivit – výstavy, semináře, atp. Vhodným nástrojem by také mohla být vlastní mediální platforma. (Uherka)

Debata se dotkla i plánované výstavby nového infocentra, které by sloužilo k seznamování veřejnosti s dokumenty, které v IPR vznikají, stejně jako s budoucností rozvojových oblastí. Infocentrum je krokem k aktivnější formě vstupu do diskuze s veřejností (Hlaváček).

Otevření infocentra by uvítala i soukromá sféra, která by měla možnost prezentovat své záměry dopředu a podrobit je náležitě diskuzi, aby obyvatelé pochopili, jak stavby mohou pomoci veřejnému zájmu. Za tímto účelem je připravena nabídnout své vlastní zdroje a sponzorovat výstavbu infocentra (Kunovský).

Role IPR Praha uvnitř města – kompetence a vymahatelnost

Na řadu přišlo i zasazení IPR Praha do kontextu města. Měl by mít více vymahatelných pravomocí, prohlubovat stávající činnost anebo naopak svůj záběr zužovat?

Institut by měl vytvářet mantinely a jasné regulativy (Gebert). Často dochází k tomu, že někdo přijde s projektem, který úředníci ex post zablokují, což není dobré (Češka). Musí existovat jasný systém a řád. Na nejnižší úrovni jde o stanovování regulativů a mantinelů. Na druhé úrovni jde o tvorbu koncepcí – ty jsou na IPR kvalitní z hlediska odborného zpracování, ale nejsou dostatečně projednány s veřejností (Perlín). Třetí úroveň je vstupování do diskuze o ožehavých tématech, co se v Praze děje, a o obecných tématech rozvoje Prahy. IPR by se měl stát aktivním hráčem, který ovlivňuje diskuzi svými odbornými názory. Mělo by se tak dít nikoliv poté, ale už během přípravy záměru, aby IPR koordinoval diskuzi a účastnil se jí (Perlín).

Je jasné, že IPR může financovat jen studie a ne konkrétní projekty (Körner). Velkou nevýhodou je ale skutečnost, že IPR zastupuje město, ale jeho odborné názory nejsou vymahatelné (Hlaváček). To je i případ Manuálu tvorby veřejných prostranství, který není závazný z hlediska legislativy (Křeček). Zároveň je nutné zvýšit „odolnost“ dokumentů vůči změnám v politické reprezentaci. Mělo by se zabránit situacím jako v období mezi střídáním ředitelů a po pozastavení Pražských stavebních předpisů, kdy byl IPR ve vakuu (Sidorová). Obecně ale IPR Praha ukázal, že je silnou institucí. Měl by být sebevědomý a měl by říct své stanovisko a zároveň mít sílu ho vymáhat (Kašpar).

Je nutné mluvit o tom, zda by IPR měl prosazovat vizi, na které se dohodne, anebo jen posuzovat, zda je něco v souladu se zákonem (Stropnický). Mohl by totiž být garantem a koordinátorem širší diskuze o tvorbě města, tak jak tomu v minulosti bylo v rámci dnes spíše zapadajícího projektu Ladíme Prahu. Ten dával dohromady aktivní neziskovky a organizace, což je častý formát v zahraničí, a IPR by se k tomuto modelu měl opět vrátit (Kašpar). Je jasné, že na začátku musí být vize, která vychází z analýzy, z dat. Rolí IPR je přesvědčit veřejnost, že vize, kterou máme je správná. Dobrým příkladem je Manuál tvorby veřejných prostranství, který identifikoval, že současná veřejná prostranství nejsou kvalitní, a teď se snaží prosazovat jejich zlepšení. Měli bychom postupovat obdobně i v jiných oblastech (Návrat).

Co je veřejný zájem?

Diskuze se dále věnovala snaze definovat veřejný zájem. Toto téma bylo doporučeno na samostatný diskuzní stůl v rámci některé z příštích „ozvučných desek“. Diskutující se shodli, že je důležité, aby IPR vstupoval do diskuze a snažil se rozvíjet procesy ve městě a definovat veřejný zájem.

Měl by být aktivním hráčem, který moderuje debatu o městě a přichází s inovativními přístupy ze zahraničí. To znamená i nevyhýbat se sporům – naopak tam, kde je spor, tam by měl být IPR (Zuzana Drhová). Dokud nebude konsenzus o tom, co je veřejný zájem, nebude však mít IPR pevnou platformu, ze které by mohl vydávat nařízení, direktivy, řídit výstavbu v

Praze (Pleskot). Na veřejném zájmu ale není shoda, nikdo neví, co to je, ale má smysl ho hledat (Gebrian). Kdyby totiž bylo jasné, co je veřejným zájmem, tak nepotřebujeme ani politické strany, ani volby. Jsou různé interpretace, různé akcenty veřejného zájmu a různé projekce lepšího a horšího. IPR má být expertní pracoviště, které hledá, co všechno je součástí veřejného zájmu. Je pak výsostným právem politika mezi návrhy vybírat (Řehák). Zároveň je důležité si uvědomit, že veřejný zájem může být pro veřejnost krajně nepopulární. IPR by se měl sám sebe zeptat, zda je ochoten dělat nepopulární rozhodnutí (Gebrian).

IPR Praha jako servis městským částem?

IPR je instituce, která „sedí“ na velkém balíku informací. Mohla by jich mít ještě víc a měla by je poskytovat, třídit a nabízet městským částem. Jsou totiž témata, na která nemají MČ expertízu, a IPR by jim v tom mohl pomoci (Kohout). Chybí mechanismus, kdy politik dostane od IPR na stůl čtyři varianty řešení problému včetně argumentů pro a proti, a role politika je obhájit jednu před veřejností (Kolínská). Je dobré, že městské části chtějí komunikovat a procesu se účastnit. Měly by být sebevědomé, ale zároveň myslet i v celopražském měřítku (Hlaváček). Existují i případy MČ, které si budují vlastní „ipřílky“ a vyžadují oboustrannou komunikaci (Budín). Je ale nutné, aby docházelo ke vzájemnému doplňování, ne k duplicitě (Kovačević).

Zapsal: Štěpán Bártl

Metropolitní ozvučná deska se poprvé sešla v dubnu 2012 a za tři roky existence si vysloužila respekt odborné veřejnosti. Úspěchem je, že názor „ozvučné desky“ se již několikrát pozitivně promítl do rozhodnutí radních, například v přístupu k pražským náplavkám. „Ozvučná deska“ dokáže kultivovat veřejnou debatu v oblasti rozvoje města a v neposlední řadě se prvním setkáním po volbách do pražského zastupitelstva stala pozitivním příkladem kontinuity v přemýšlení o městě. Vyprofilovala se jako nezávislé a neformální poradní těleso pokrývající názory expertů mnoha oborů a názorových proudů, které poskytuje politické reprezentaci silnou argumentační základnu pro kvalitní rozhodování.

Formát jednání „ozvučné desky“

Co bylo klíčové pro úspěch tohoto poradního orgánu Rady hl. m. Prahy a co by se dalo zlepšit? Účastníci debaty o reflexi činnosti „ozvučné desky“ se shodli, že klíčové pro smysluplnou existenci tohoto tělesa je těsné navázání na Radu hl. m. Prahy a další politiky. Čím víc se totiž budou zapojovat další radní, tím víc budou jednání „ozvučné desky“ rezonovat v celé Radě i Zastupitelstvu hl. m. Prahy. Jako výzvu do budoucna diskutěři označili zvýšit účast politiků. Podporu získal návrh obejít všechny radní a vyzvat je k formulování témat pro „ozvučnou desku“.

Většina přítomných se shodla, že důležitá je neformálnost setkání „ozvučné desky“. Nedílnou součástí je, že toto těleso nemá rozhodovací pravomoci a nemusí dojít ke konsenzu nebo jednoznačnému názoru. Radní díky tomu dostanou širokou paletu relevantních a poučených názorů, ze kterých si mohou vybírat (Škochová). Složení členů „ozvučné desky“ by mělo být ještě pestřejší co do šíře zastoupených oborů. Hosté by měli být více navázáni na jednotlivá témata a více se proměňovat v závislosti na probírané problematice (Pixová). Množství diskutujících by se ale zvyšovat nemělo, neboť tak dochází k rozmělnění debaty a jednotliví aktéři pak nemají prostor se do diskuze plnohodnotně zapojit. Rozdílné názory panovaly na možnost stanovit formální pravidla pro výběr účastníků. Ta budou s rostoucím množstvím expertů stále potřebnější, na druhou stranu by jejich formalizace mohla narušit příjemně uvolněnou a dělnou atmosféru, která na setkáních „ozvučné desky“ panuje.

Rozdílné názory se objevily při úvahách, zda by měla zasedání zůstat v primátorské rezidenci. „Ozvučná deska“ je elitní těleso unikátní tým, že špičkoví odborníci věnují svůj čas a vědomosti politikům, aniž za to něco chtějí. Je ale nutné udržet vysokou motivaci expertů a ještě více zapojit politiky. Příjemné prostředí rezidence podtrhuje elitní charakter jednání a přispívá k vysoké úrovni debat. Prostory primátorské rezidence mají navíc symbolický význam, neboť dlouho do těchto prostor odborníci zvaní nebyli. Na druhou stranu přesunutí jednání do nových prostor může přinést novou energii a podněty a navázat jednání na nové komunikační kanály.

Řeč se při hodnocení dosavadního fungování „ozvučné desky“ stočila také ke struktuře diskuzí, které by mohly uvést krátké úvodní příspěvky udávající tón následné diskuzi (Luděk Sýkora). Přínosné by bylo také více se soustředit na včasnější přípravu podkladů včetně detailnějších rešerší k jednotlivým tématům (Klápště, Pixová). Přínosné by bylo diskuze více strukturovat, jasně vymezit podtémata a každému z nich věnovat jasně stanovený čas, omezit maximální dobu každého příspěvku (Kašpar, Sidorová, Körner).

Výběr a šíře témat

Pro výběr témat k diskusi se musí i nadále zohledňovat dvě kritéria – jedním je aktuálnost, „Ozvučná deska“ by měl být navázána na aktuální agendu, kterou řeší Rada hl. m. Prahy. Vedle toho je důležité se věnovat strategickým tématům Prahy, vždy ale musí být zachován jasný průmět do území Prahy (Kratochvíl). Rozhodně by se ale témata neměla rozšiřovat o rovinu městských částí, protože na to „ozvučná deska“ nemá kapacitu (Sýkora, Körner). Otevřená zůstává možnost rozšířit témata i o další roviny mimo územní rozvoj.

Několik diskutujících se shodlo, že by měli mít možnost utvářet agendu a navrhovat témata ozvučných desek. Jednou z možností je zavést systém krátkých anotací navrhovaných témat, které budou následně vyhodnoceny (Gebert). Je totiž nutné rozhodnout, zda je navrhované téma vhodné na projednání „ozvučnou deskou“ nebo například v komisích (Škochová).

Eva Kislingerová vyjádřila zájem o názor „ozvučné desky“ na problematiku možných dodatečných zdrojů do rozpočtu hlavního města. Konkrétně navrhla probrat možnosti zvýšení koeficientu daně z nemovitosti. Igor Kovačević navrhl otevřít diskusi o metru D.

Rozšíření Metropolitní ozvučné desky o městské části a otevření veřejnosti

Dalším tématem, které diskutující rozebírali, je otevření „ozvučné desky“ veřejnosti. Matěj Stropnický otevřel otázku, jak dostat do debaty o budoucnosti Prahy i laiky, kteří ale jinak nemají možnost se zapojit do odborné debaty. Diskutující nechali tuto možnost otevřenou, shodli se ale, že by se veřejnost přímo zapojovat neměla.

Dále se diskutující shodli, že „ozvučná deska“ by si měla i nadále udržet charakter odborné diskuze a neměla by se rozměňovat. Město by mělo podporovat úvahy a debaty o městě, ale pro různé cílové skupiny by měly být připraveny specifické nástroje, jak se do diskuze zapojit (Perlín, Kašpar).

Jednou z možností je nechat se inspirovat úspěšnou formou studentských modelů EU, OSN a dalších mezinárodních institucí. Bylo by přínosné některá témata prezentovat a diskutovat pro porovnání i na jinak zájmově nebo typově vymezené platformě (Masare).

Pokud by se „ozvučná deska“ měla rozšiřovat o úroveň městských částí, pak je nutné ji rozdělit do několika menších těles, jinak dojde k rozředění debat i výstupů. Je možné formát „ozvučné desky“ přenést do jednotlivých městských částí (Masák, Merta, Stropnický). Téma „lokálních ozvučných desek“ souvisí s manuálem participace, který vzniká v Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy a který koncepčně uchopí téma participace městských částí v oblasti územního rozvoje (Škochová).

Klíčové je udržet dobře fungující „ozvučnou desku“, rozšířit povědomí o její existenci a jejích výstupech (Řehák). Místem pro prezentaci výstupů „ozvučné desky“ na sérii diskuzí Vize Prahy, které probíhají v galerii DOX. Je možné intenzivněji spolupracovat při přípravě diskuzí (Retková). Dalším možnou platformou pro diskuze o rozvoji Prahy jsou pobočky městské knihovny (Řehák).

Zapsal: David Hájek